

Anna Dumalewska

UNIwersytet Jagielloński

 0000-0002-9426-2794

aniadumalewska@gmail.com

Medialny wizerunek sportswomenki w trakcie i po zakończeniu kariery na przykładzie Justyny Kowalczyk-Tekieli

Media Image of a Sportswoman During and After Her Career: The Example of Justyna Kowalczyk-Tekieli

STRESZCZENIE

Celem niniejszego artykułu jest ukazanie medialnego obrazu sportswomenki na podstawie przekazów medialnych publikowanych na internetowych portalach informacyjnych, a dotyczących Justyny Kowalczyk-Tekieli. Problemem badawczym podjętym w przeprowadzonym badaniu był medialny wizerunek sportswomenki, z uwzględnieniem podziału na dwa okresy: w trakcie kariery i po jej zakończeniu. Materiałami wykorzystanymi w trakcie analizy były jednostki wypowiedzi medialnej dotyczące Justyny Kowalczyk-Tekieli zamieszczone na trzech portalach internetowych: Sport.pl, Interia.pl oraz Onet.pl. Analiza była podzielona na dwie części – okres kariery i okres po jej zakończeniu. W procesie konstruowania badania postawiono trzy hipotezy badawcze. Dotyczyły one głównie różnic w kontekstach (obszarach życia), w jakich przedstawiana była bohaterka przekazów w trakcie i po zakończeniu kariery. Wyniki przeprowadzonej analizy pozwoliły porównać medialny wizerunek sportowca na różnych etapach jego kariery.

SŁOWA KLUCZOWE: WIZERUNEK MEDIALNY, SPORTSWOMENKA, WIZERUNEK, SPORT, MEDIA

ABSTRACT

This paper aims to present media image of a sportswoman on the example of Justyna Kowalczyk-Tekieli, basing on media articles published about her on online news portals. The research problem focuses on the image of the sportswoman in the media, as divided into two periods: during and after the end of her career. The materials used in the analysis included media statements about Justyna Kowalczyk-Tekieli published on three news portals: Sport.pl, Interia.pl, and Onet.pl. The analysis was divided into two parts: the career period and the post-career period. While preparing the research project, the author posed three research hypotheses which mainly concerned the differences in contexts (areas of life) in which the sportswoman was presented in the media during and after her career. The results of the analysis made it possible to compare the media image of the athlete at different stages of her career.

KEYWORDS: MEDIA IMAGE, SPORTSWOMAN, IMAGE, SPORT, SPORTS, MEDIA

Dumalewska, A. (2022),
Medialny wizerunek sportswomenki
w trakcie i po zakończeniu kariery
na przykładzie

Justyny Kowalczyk-Tekieli,
com.press, 5(1), s. 122–147.

DOI: [10.51480/compress.2022.5-1.418](https://doi.org/10.51480/compress.2022.5-1.418)
www.compress.edu.pl

WSTĘP

Uczestnicząc w interakcjach międzyludzkich, wyrabiamy sobie zdanie na temat większości osób, z którymi mamy bliższy lub dalszy kontakt. W zależności od tego, jak zażyła jest dana relacja, z jakim natężeniem i jaką częstotliwością kontaktujemy się z danym człowiekiem, obraz drugiej osoby w naszych oczach może być mniej lub bardziej dokładny. Na postrzeganie osób znanych wpływa wiele czynników: publikacje medialne na ich temat, ich aktywność w mediach społecznościowych oraz udostępniane przez nich treści czy zdanie osób postronnych (z uwagi na dużą rozpoznawalność możemy usłyszeć coś na temat konkretnych osób np. od znajomych). Medialny wizerunek opiera się na elementach w różnym stopniu zależnych od danej postaci. Zestaw tych elementów określa się mianem tożsamości podmiotu, która umożliwia dostrzeżenie odrębności danej jednostki, jak również jej przynależności do grupy (Czopek i in., 2016, s. 84).

W niniejszym artykule skupiono się na ukazaniu medialnego obrazu sportowca w trakcie oraz po zakończeniu kariery sportowej na podstawie przekazów medialnych publikowanych na internetowych portalach informacyjnych, a dotyczących Justyny Kowalczyk¹. Celem badania było ustalenie, czy medialny wizerunek sportowca różni się w zależności od tego, czy zakończył on swoją karierę sportową, czy jest nadal aktywny. W istocie zbadana została nie tylko obecność w medialnym przekazie elementów wizerunku związanych ze sportem, ale także tych pozasportowych (np. dotyczących życia prywatnego).

POJĘCIE WIZERUNKU MEDIALNEGO

Według Walerego Pisarka (2014, s. 14) definicją, która najlepiej oddaje znaczenie oraz zakres pojęcia „wizerunek” w naukach o mediach i komunikacji społecznej, jest wyjaśnienie umieszczone w *Innym słowniku języka polskiego* pod redakcją Mirosława Bańki. Podaje on, iż wizerunek należy rozumieć dwojako: po pierwsze, jest to „wizerunek jakiejś osoby, rzadziej jakiegoś zwierzęcia, to ich podobizna na wizerunku, fotografii, hafcie itp.”; a po drugie, „wizerunek czegoś to wyobrażenie, jakie mamy o tym lub jakie

¹ W dalszej części artykułu używano wyłącznie panińskiego nazwiska sportsmenki z uwagi na to, że badanie zostało przeprowadzone, zanim Justyna Kowalczyk-Tekieli wyszła za mąż i w materiałach poddanych analizie występowała jako Justyna Kowalczyk.

przekazujemy innym, np. w książce lub filmie” (Bańko, 2000, za: Pisarek, 2014, s. 13–14).

Gackowski i Łączyński (2021, s. 81) wyróżnili cztery wymiary, których dotyczy pojęcie wizerunku: 1) psychologiczny (związany z procesem kreowania wizerunku i jego obecność w umyśle odbiorcy); 2) socjologiczny („wskazuje na grupową i instytucjonalną przynależność osób, w umysłach których istnieje *wizerunek* jakiegoś podmiotu, typologię tych grup i instytucji, a także rodzaje interakcji między tymi grupami, instytucjami i osobami”); 3) marketingowy (określa „wymierną wartość” wizerunku dla osoby lub firmy, dotyczy „kreowania wizerunku za pomocą działań promocyjnych i reklamowych, a także obrony własnego wizerunku w sytuacjach kryzysowych”); 4) komunikacyjny (skupiający się na kanałach komunikacyjnych, za pomocą których przekazywane są „informacje kształtujące obraz firmy w umysłach odbiorców”, kodach oraz rolach komunikacyjnych).

Należy zaznaczyć, iż mimo że samo pojęcie wizerunku dotyczy wszystkich osób, to wpływ na jego kreowanie i kontrolowanie jest odwrotnie proporcjonalny do rozpoznawalności danej jednostki (por. Czaplińska, 2015, s. 11). Dzieje się tak dlatego, że im bardziej znana jest dana osoba, tym większy udział w kreowaniu jej wizerunku mają źródła niezależne od niej – chodzi tutaj w głównej mierze o media, które dzięki różnym zabiegom wpływają na opinię publiczną i mogą w określony sposób kreować wizerunek osób publicznych.

Winiarska-Lisowska (b.d., za: Kopczyk, 2012, s. 61) zauważa, iż pod hasłem wizerunku należy rozumieć całą postać danej osoby, nie tylko jej twarz, a Barta i Markiewicz (2002, s. 12, za: Kopczyk, 2012, s. 61) są zdania, iż do wizerunku nie należy zaliczać wyłącznie elementów anatomicznych człowieka, ale również „naturalne cechy człowieka” (np. fryzura, makijaż), o ile są one dla niego charakterystyczne.

KOBIETY, SPORT, MEDIA

Przegląd badań medioznawczych poświęconych prezentowaniu sportu kobiet w mediach pozwala zauważyć problem marginalizacji kobiecego sportu w relacjach medialnych. Przejawem tego zjawiska jest m.in.: (1) przeznaczanie znacznie mniej miejsca na sport kobiet w przekazach medialnych; (2) mówienie o zawodniczkach dopiero wówczas, gdy odniosą ogromny sukces; (3) częste komentowanie wyglądu kobiet, przy jednoczesnym pomijaniu ich umiejętności sportowych; (4) posługiwanie się zdrobnieniami

i infantylnymi zwrotami w opisach sportsmenek; (5) częste pokazywanie zawodniczek w roli matki, żony, córki itd. (przy jednoczesnym rzadkim ukazywaniu mężczyzn pełniących swoje role społeczne); (6) prezentowanie męskich wydarzeń sportowych w pierwszej kolejności.

Badania wiadomości sportowych w telewizji z 2008 roku pokazały, że 93% całkowitego czasu antenowego poświęcono męskiemu zawodnikowi i drużynom (Kluczyńska, 2011, za: Mazur i in., 2018, s. 197). Jak podaje raport „Gender in Televised Sports”, wydarzenia sportowe, w których biorą udział mężczyźni, są zawsze prezentowane na początku wiadomości telewizyjnych (Messner i Cooky, 2010, s. 20–21, za: Kramarczyk i in., 2013, s. 102). W przypadku wiadomości sportowych dotyczących mężczyzn informacje przekazywane są w sposób rzeczowy, często wykorzystywane są tabele lub wykresy (Messner i Cooky, 2010, s. 20–21, za: Kramarczyk i in., 2013, s. 104), emitowane są także wywiady z zawodnikami (ma to wpływ także na długość relacji na temat sportu mężczyzn). Wywiady z zawodniczkami bardzo rzadko publikowane są w telewizji, a nawet jeśli się pojawiają, to prezentują kobietę w pozasportowym kontekście (Smith i Wrynn, 2010, s. 37, za: Kramarczyk i in., 2013, s. 101–102).

Kramarczyk i in. (2013, s. 107) zauważają, iż przekazy medialne dotyczące sportu kobiet rzadko mają kluczowy charakter, częściej są to poboczne wiadomości. Więcej miejsca poświęca się mężczyznom, którzy nie odnieśli żadnego sukcesu i po prostu wykonują swoją pracę (np. relacje z treningów piłki nożnej) niż kobietom, które odniosły zwycięstwo. W badaniu Mazur i in. (2018, s. 205) wykazano, iż na przekazy prasowe dotyczące sportu kobiet przeznaczono co najwyżej 15% miejsca (głównie sporty indywidualne, w przypadku mężczyzn – przewaga sportów zespołowych).

Należy nadmienić, iż w mediach obecne są głównie te sportsmenki, które wykazały się znacznymi sukcesami. Prowadzone przez Jakubowską (2013, s. 57) analizy zawartości mediów pokazują, że w ostatnich latach, jeżeli pisano o tenisie, to artykuły dotyczyły Agnieszki Radwańskiej, jeśli o kolarstwie – główną bohaterką była Maja Włoszczowska, a w przypadku biegów narciarskich – Justyna Kowalczyk. Sportowiec-mężczyzna pojawia się w mediach z powodu samego faktu zajmowania się sportem profesjonalnym, natomiast kobieta obecna będzie w przekazie dopiero wtedy, gdy odniesie sukces i znajdzie się w „światowej czołówce”.

Do nazwy dyscypliny uprawianej przez kobiety przeważnie dodawana jest płeć zawodniczek (np. piłka nożna kobiet, siatkówka kobiet), podczas gdy w przypadku sportu mężczyzn – jest ona pomijana (np. piłka nożna,

siatkówka), ponieważ przyjęło się, że określenie dyscypliny sportowej oznacza, iż jest ona uprawiana przez mężczyzn (Modzelewska, 2019, s. 202).

Kobiety nazywa się „dziewczętami” albo „złotkami”, komentuje się ich wygląd, życie pozasportowe i kładzie się także nacisk na niepowodzenia i trudności, które stoją przed kobietami w sporcie (Duncan i in., 2002, za: Dziubiński i in., 2015, s. 108). Kobiety nie są nazywane profesjonalistkami, tylko „Isiami”, „Justynkami”, są swojskie i „nasze” (Kramarczyk i in., 2013, s. 107). Z kolei w opisach mężczyzn-zawodników zwraca się uwagę na ich waleczność oraz siłę, posługując się wojennymi metaforami (Wachs, 2006, za: Dziubiński i in., 2015, s. 108). Mężczyźni w komentarzach sportowych są „mistrzami”, „gladiatorami” (Kramarczyk i in., 2013, s. 107), „żołnierzami” lub „herosami”, którzy wyruszają na „bitwy” (Dziubiński i in., 2015, s. 110). W przypadku mężczyzn obecnych w sporcie atrakcyjność fizyczna nie jest obowiązkiem, natomiast w przypadku kobiet stanowi ona niezbędny element ich sportowej obecności, aby media w ogóle się nimi zainteresowały (Horky, 2012, za: Jakubowska, 2014, s. 387). Ponadto to mężczyźni w większości tworzą te przekazy, opisują męskie sporty, komentują je i mówią do męskiego odbiorcy. Należy zaznaczyć, że mężczyzna w dziennikarstwie sportowym przyjmowany jest niemalże „z otwartymi ramionami” (z góry zakłada się, że mężczyzna „zna się” na sporcie), a kobieta poddawana jest (szczególnie na początkowym etapie) weryfikacji swojej wiedzy. Niezależnie od tego, jak duże doświadczenie posiada w tym zakresie, musi się najpierw wykazać swoimi kompetencjami.

W reportażach radiowych poświęconych sportsmenkom kobiety przedstawiane są jako te, które osiągnęły sukces, jednakże nacisk kładzie się głównie na zwrócenie uwagi na wszystkie przeciwności losu, które musiały pokonać, żeby dotrzeć do miejsca, w którym są teraz (Czarnek, 2013, s. 95–96). Jakubowska (2014, s. 387–388) zaznacza, że ukazywanie sportsmerek w roli matek, żon czy narzeczonych to zabieg celowy, który ma zapewnić odbiorcę, że pomimo aktywności fizycznej zawodniczka jest „prawdziwą kobietą” i pełni społecznie przypisane jej role. Z jednej strony takie przedstawianie kobiet umniejsza znaczenie ich sukcesów sportowych, a z drugiej potęguje i umacnia obecne w społeczeństwie stereotypy związane z płcią i rolą każdej z nich. Media pomimo całej swojej nowoczesności, nadal utrwalają stereotypy dotyczące każdej z płci, a co za tym idzie – wpływają na kształtowanie się zachowań „pasujących” do kobiet i takich, które „przystoją” mężczyznom (Modzelewska, 2019, s. 199).

Wciąż zauważalny jest brak aprobaty społecznej wobec uprawiania „męskich” sportów przez kobiety. Jeśli zdecydują się one na taką aktywność, postrzegane

są jako niekobiece, a ich osiągnięcia często są pomijane w mediach (Dzik, 2008, s. 120). Jednak jak zauważyła Jakubowska (2014, s. 483–485), obecnie coraz więcej sportów jest „neutralnych” płciowo dzięki znaczącym sukcesom osiąganym przez pojedynczych sportowców (np. biegi narciarskie dzięki Justynie Kowalczyk stały się dyscypliną bardziej „kobiecą” bądź „neutralną”).

O JUSTYNIE KOWALCZYK

Justyna Kowalczyk to biegaczka narciarska reprezentująca Polskę w latach 2001–2018. W wieku 15 lat zaczęła uczyć się w Szkole Mistrzostwa Sportowego w Zakopanem (Przegląd Sportowy, 2011). Następnie znalazła się w kadrze pod skrzydłami trenera Aleksandra Wierietielnego, z którym pracowała do końca swojej sportowej kariery. W 2014 roku obroniła pracę doktorską na Akademii Wychowania Fizycznego w Krakowie na temat: *Struktura i wielkość obciążeń treningowych biegaczek narciarskich na tle ewolucji techniki biegu oraz zróżnicowanych poziomów sportowych* (AWF w Krakowie).

W trakcie sportowej kariery wielokrotnie z sukcesami reprezentowała Polskę na arenie międzynarodowej. Zdobyła pięć medali na igrzyskach olimpijskich: brązowy medal w 2006 roku w Turynie, złoty, srebrny i brązowy medal w 2010 roku w Vancouver oraz złoty medal w 2014 roku w Soczi. Jako jedyna Polka zajęła pierwsze miejsce na zimowych igrzyskach olimpijskich. Wielokrotnie stawiała na podium podczas mistrzostw świata. Cztery sezony z rzędu wygrywała kryształową kulę w Pucharze Świata. W latach 2010–2013 cztery razy z rzędu zajmowała pierwsze miejsce w Tour de Ski. Do tej pory nikomu nie udało się pokonać tego wyniku.

Na początku czerwca 2014 roku w „Gazecie Wyborczej” i na portalu Sport.pl ukazał się wywiad przeprowadzony przez Pawła Wilkowicza z Justyną, w którym wyznała, że choruje na depresję i walczy z bezsennością (Wilkowicz, 2014). Narciarka przyznała, iż zdecydowała się na ten wywiad, ponieważ depresja pozostawała tematem tabu i ludzie wstydzieli się otwarcie o niej mówić. Wyjawiała, iż przez niecałe dwa lata „trochę się nudała”, uśmiechając się w obecności innych, nie dając po sobie poznać, że nie czuje się najlepiej, i musiała wreszcie otwarcie wyznać, z czym się zmaga, ponieważ coraz trudniej było jej ukrywać swoją chorobę. Próbowwała odpocząć od aktywności fizycznej, ale to jeszcze bardziej pogarszało jej samopoczucie, dlatego postanowiła „złapać się” sportu, ponieważ jak sama powiedziała: „już bywało tak niedawno, że wokół walił mi się świat, a na treningu

biłam rekordy. I to był choć jeden powód, by się uśmiechnąć” (Wilkowicz, 2014). Podczas rozmowy z dziennikarzem poruszyła także temat swojego poronienia i załamania nerwowego. 16 maja 2014 roku na swojej stronie na Facebooku Kowalczyk opublikowała zdjęcie, które opatrzyła opisem: „Okropny dzień. Rok temu straciłam moje Dzieciątko. Dziś Marian [jej pies – przyp. aut.], doktorat, olimpijskie złoto. Czas nie leczy ran...” (profil Justyny Kowalczyk na Facebooku, 2014). W kolejnych latach pytana o to, czy żałowała publicznego wyznania na temat swojej choroby, niejednokrotnie zaprzeczała, mówiąc, że to jej pomogło, a wręcz ją uratowało. Dodatkowo wyznanie sprawiło, że ludzie zobaczyli w niej człowieka, a nie wyłącznie „maszynę do zdobywania medali” (Kapusta, 2019).

Podczas rozmowy z Pawłem Kapustą (2019) dla Wirtualnej Polski redaktor zauważył, że dawniej dziennikarze „bali się do niej podchodzić, bo nigdy nie byli pewni reakcji”, a teraz jest inaczej. Justyna uznała, iż „jeśli będzie harda i jako harda będzie odbierana, nikt nie wejdzie jej na głowę” (Kapusta, 2019), a kiedy wyczerpana po ciężkich biegach nie wiedziała, jak odpowiadać na pytania, postanowiła otoczyć się murem, bo to było dla niej łatwiejsze. Wyznała jednak, że obecnie publicznie jest po prostu taka sama, jaka zawsze była prywatnie.

METODOLOGIA

W niniejszym artykule przedstawione zostaną wyniki badania, którego celem było ustalenie, w jaki sposób media przedstawiają kobietę uprawiającą sport w trakcie i po zakończeniu kariery.

Przeprowadzone badanie umożliwiło poznanie odpowiedzi na następujące pytania badawcze:

1. Kiedy najczęściej pisano o sportsmence i kogo/czego dotyczyły publikacje, w których o niej wspomiano?
2. Jakich obszarów życia dotyczyły teksty dziennikarskie (zawodowego, prywatnego)?
3. Jak często pisano o sportsmence w kontekście zagadnień związanych ze sportem i czy wspomiano o pozasportowych elementach jej życia (np. czasie wolnym, felietonach)?
4. Jak często wspomiano o pracy sportsmenki po tym, gdy zakończyła sportową karierę?
5. Czy w publikacjach pojawiały się informacje na temat zdrowia sportsmenki?

6. Czy w tekstach pojawiały się tematy kontrowersyjne związane ze sportsmenką? Jeśli tak, czego dotyczyły?
7. Czy w publikacjach pojawiały się odniesienia do wypowiedzi sportsmenki i jej aktywności w mediach społecznościowych (wywiady, social media)?

Hipotezy badawcze brzmiały następująco:

- H1. Medialny wizerunek sportsmenki w trakcie i po zakończeniu kariery różni się (opiera się na innych sferach życia).
- H2. Wizerunek medialny sportsmenki w trakcie kariery zdominowany jest przez doniesienia o jej sportowej aktywności i dokonaniach.
- H3. Po zakończeniu kariery medialny wizerunek sportowca tworzony jest w oparciu o elementy należące do pozasportowej sfery życia.

OBSZAR BADAWCZY I PRZEDMIOT BADAŃ

Materiał badawczy stanowiły jednostki wypowiedzi medialnej dotyczące Justyny Kowalczyk, a zamieszone na trzech portalach internetowych: Sport.pl, Interia.pl oraz Onet.pl. Analiza była podzielona na dwie części – okres kariery i okres po jej zakończeniu. W badaniu pierwszego z nich wzięto pod uwagę rok 2010, kiedy Justyna Kowalczyk była w szczycie sportowej kariery (zdobyła trzy medale na Igrzyskach Olimpijskich w Vancouver, zwyciężyła w cyklu Tour de Ski, jak również we wszystkich klasyfikacjach Pucharu Świata) oraz 2014, ponieważ wówczas sportsmenka udzieliła wywiadu dla „Gazety Wyborczej”, po którym nastąpiło istotne przeniesienie akcentów w narracji. Sportsmenka wyznała w rozmowie, że ma depresję, poroniła i przeszła załamanie nerwowe.

Należy zaznaczyć, że nie ma konkretnej daty, w której Justyna Kowalczyk zakończyła karierę. Sportsmenka stopniowo rezygnowała ze sportu wyczynowego, natomiast nie zaprzestała aktywności fizycznej i wciąż utrzymywała swoją formę na wysokim poziomie. W związku z powyższym zdecydowano się przeanalizować publikacje z 2019 roku w kontekście zakończenia kariery przez Justynę. Od 2018 roku sportsmenka wycofywała się z udziału w większych imprezach sportowych i podjęła pracę na stanowisku asystentki trenera Narodowej Kadry Kobiet w biegach narciarskich, dlatego w badaniu postanowiono wziąć pod uwagę kolejny rok kalendarzowy.

W próbie badawczej znalazły się 1122 teksty, z czego 997 dotyczyło okresu trwania kariery sportsmenki, a pozostałe 125 opublikowano po jej zakończeniu. W badaniu zastosowano celowy dobór próby badawczej.

Zaliczono do niej wszystkie jednostki wypowiedzi medialnej dotyczące Justyny Kowalczyk, a opublikowane w odpowiednim przedziale czasowym, które udało się znaleźć. Wynikało to z ograniczeń wyszukiwarek na portalach internetowych. Na portalu Sport.pl wyszukiwarka nie umożliwiała dotarcia do publikacji z istotnego przedziału czasowego, w dodatku nie pokazywała wszystkich wyników, dlatego ciężko było określić, jaka była całkowita liczba publikacji, co z kolei uniemożliwiło losowy dobór próby. Portal Onet.pl mimo utworzonej podstrony, na której znajdowały się teksty na temat sportsmenki, udostępniał na niej teksty od końca grudnia 2013 roku. Z tego powodu analiza przekazów medialnych z tego portalu ograniczona została do dwóch lat: 2014 i 2019. Z kolei portal Interia.pl posiada dwie podstrony poświęcone Justynie Kowalczyk, jednak nie wszystkie teksty znajdują się na obu witrynach. Stąd też do próby badawczej zaliczono publikacje, które pojawiły się przynajmniej na jednej z nich.

ANALIZA ZAWARTOŚCI

W badaniu wykorzystano metodę analizy zawartości, która w uporządkowany sposób pozwoliła zapoznać się z dużą liczbą jednostek wypowiedzi medialnej. Klucz kategoryzacyjny podzielony został na dwie części: formalną i merytoryczną. W pierwszej z nich pojawiły się takie informacje, jak: link, autor, tytuł, data publikacji, nazwa portalu, na którym opublikowano tekst, oraz obecność zdjęć i materiałów wideo. Druga grupa kategorii związana była z tematyką przekazów medialnych. Należały do niej następujące kategorie: obszar życia (zawodowe, prywatne); zagadnienia związane ze sportem (udział w zawodach/mistrzostwach, treningi, relacje ze sztabem szkoleniowym, kibice); zdrowie; czas wolny (rodzina, związek, odpoczynek); kontrowersje; reklamy; wywiady; wzmianki o felietonach i aktywności w mediach społecznościowych (Facebook, Twitter, Instagram). Poza tym w kluczu umieszczono kategorię „inne”, do której zaliczono elementy wizerunku, które nie wpisywały się w żadną wcześniejszą kategorię. W kluczu kategoryzacyjnym dla okresu po zakończeniu kariery przez sportsmenkę uwzględniono także informacje na temat wspinaczki górskiej, pracy na stanowisku asystentki trenera oraz pomocy podopiecznym w startach zespołowych.

Podczas kategoryzacji materiałów z okresu po zakończeniu kariery napotkano problemy z przypisaniem obszaru życia do tekstów, w których dziennikarze pisali o udziale Justyny Kowalczyk w poszczególnych biegach narciarskich. Wynikało to z niejednoznacznych przekazów medialnych, gdyż

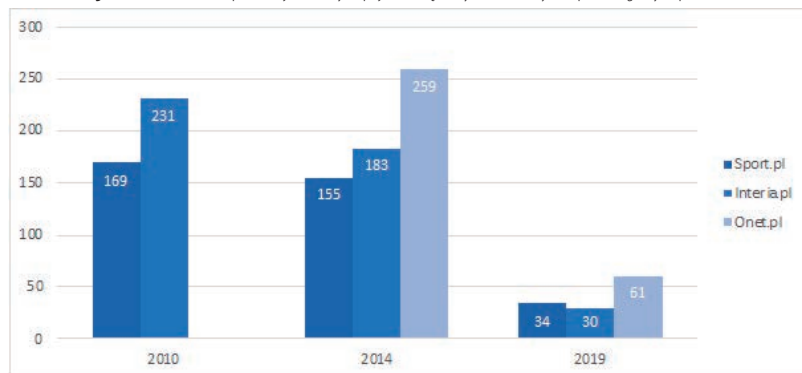
czasem pisano o sportowej emeryturze sportsmenki, a innym razem podawano informacje, że Justyna została powołana do kadry narodowej. Przyjęto, iż udział sportsmenki w biegach, na których pojawiała się kadra narodowa, klasyfikowany będzie jako element życia zawodowego, gdyż wynikały one z chęci pomocy podopiecznym w startach zespołowych, a co za tym idzie – podniesienia osiągnięć drużyny. Natomiast starty indywidualne w imprezach, na których Justyna Kowalczyk występowała indywidualnie, a nie z ramienia kadry, zaliczane będą do obszaru życia prywatnego.

WYNIKI PRZEPROWADZONEGO BADANIA

KIEDY NAJCZĘŚCIEJ PISANO O SPORTSMENCE I KOGO/CZEGO DOTYCZYŁY PUBLIKACJE, W KTÓRYCH O NIEJ WSPOMINANO?

W próbie badawczej z okresu trwania kariery znalazło się 400 jednostek wypowiedzi medialnej (2010 r.) oraz 597 tekstów (2014 r.). W 2014 roku liczba tekstów zamieszczonych na portalach Sport.pl i Interia.pl zmalała w stosunku do roku 2010. W 2019 roku odnotowano znaczny spadek publikacji związanych z Justyną Kowalczyk w stosunku do lat poprzednich (125), a niemal połowa opublikowana została na portalu Onet.pl. W każdym zestawieniu, w którym pojawił się Onet.pl (lata 2014 i 2019), przeważał liczbą publikacji nad pozostałymi portalami.

Rysunek 1. Liczba publikacji, w których pojawiła się Justyna Kowalczyk na poszczególnych portalach.

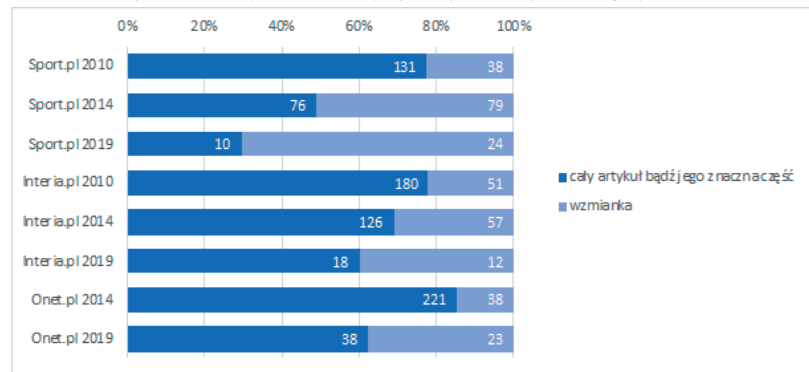
Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej analizy zawartości

Niezależnie od analizowanego okresu, dziennikarze najczęściej pisali o Kowalczyk w miesiącach, w których odbywały się starty w biegach narciarskich. W okresie wiosenno-letnim zwykle publikowano mniej, choć w 2014 roku,

szczególnie w czerwcu, więcej niż w innych latach pisano o sportsmenach. Było to związane z wywiadem opublikowanym 3 czerwca w „Gazecie Wyborczej”, w którym Justyna mówiła o swoich problemach zdrowotnych.

Z każdym rokiem coraz rzadziej publikowano teksty, które były w całości bądź w znacznej części poświęcone Justynie Kowalczyk.

Rysunek 2. Część publikacji poświęconych Justynie Kowalczyk w poszczególnych latach.

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej analizy zawartości

W trakcie kariery sportsmenki wzmianki na jej temat pojawiały się w tekstach dotyczących głównie jej rywali bądź ogólnie polskich sportowców. Z kolei po zakończeniu kariery najczęściej pisano o polskich sportowcach w ogóle bądź podopiecznych Kowalczyk.

JAKICH OBSZARÓW ŻYCIA DOTYCZYŁY TEKSTY DZIENNIKARSKIE (ZAWODOWEGO, PRYWATNEGO)?

Na wszystkich portalach, niezależnie od roku publikacji, przeważała liczba tekstów związanych wyłącznie z życiem zawodowym sportsmenki. Na portalu Sport.pl jedynie w roku 2014 zamieszczono jednostki wypowiedzi medialnej, w których skupiono się na życiu prywatnym sportsmenki. W tymże roku opublikowano też najwięcej tekstów związanych zarówno z życiem zawodowym sportsmenki, jak i prywatnym. Z kolei na portalu Interia.pl w każdym z analizowanych przedziałów czasowych pojawił się co najmniej jeden tekst dotyczący wyłącznie jej życia prywatnego. Dziennikarze Onet.pl częściej, niż miało to miejsce na innych portalach, nawiązywali do życia prywatnego Justyny Kowalczyk, jednak mimo to większość publikacji dotyczyła wyłącznie spraw zawodowych.

Tabela 1. Obszar życia Justyny Kowalczyk poruszany w publikacjach na poszczególnych portalach w latach 2010, 2014 i 2019.

Wyszczególnienie	tylko życie zawodowe	tylko życie prywatne	życie zawodowe i prywatne
2010	368	1	31
Interia.pl	210	1	20
Sport.pl	158	0	11
2014	465	26	106
Interia.pl	149	6	28
Sport.pl	122	3	30
Onet.pl	194	17	48
2019	86	8	32
Interia.pl	21	3	6
Sport.pl	30	0	4
Onet.pl	35	5	21
Razem	919	35	168

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej analizy zawartości

JAK CZĘSTO PISANO O SPORTSMENCE W KONTEKŚCIE ZAGADNIĘŃ ZWIĄZANYCH ZE SPORTEM I CZY WSPOMINANO O POZASPORTOWYCH ELEMENTACH JEJ ŻYCIA?

WZMIANKI ZWIĄZANE ZE SPORTEM

Do wzmianek związanych ze sportową aktywnością Justyny Kowalczyk zaliczono informacje na temat jej treningów oraz biegów, w których brała lub planowała wziąć udział. W 2010 roku większość publikacji dotyczyła sportowej aktywności sportsmenki na obu portalach. Przeważnie podawano wyniki narciarki, ale pisano także o oczekiwaniach w kontekście nadchodzących startów.

Tabela 2. Liczba publikacji na temat Justyny Kowalczyk w 2010 roku, w których poruszano kwestie sportowe.

2010	Sport.pl	Interia.pl
Wszystkie publikacje	169	231
Publikacje związane ze sportową aktywnością	161	219

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej analizy zawartości

Publikacje z 2014 roku również w zdecydowanej większości związane były z treningami bądź startami Kowalczyk w biegach narciarskich. Dziennikarze niejednokrotnie podawali zestawienia punktowe Pucharu Świata i innych cykli, w których startowała Justyna.

Tabela 3. Liczba publikacji na temat Justyny Kowalczyk w 2014 roku, w których poruszano kwestie sportowe.

2014	Sport.pl	Interia.pl	Onet.pl
Wszystkie publikacje	155	183	259
Publikacje związane ze sportową aktywnością	148	168	216

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej analizy zawartości

Po zakończeniu kariery zawodniczki zauważalna jest zmiana w tematyce publikacji na jej temat. Znacznie mniej tekstów dotyczyło aktywności sportowej, do której zaliczano udział w biegach narciarskich, treningi oraz wspinaczkę górską. Na żadnym z portali te elementy nie występowały nawet w połowie tekstów.

Warto zauważyć, że w 2019 roku na stronie Sport.pl dwa razy więcej publikacji związanych było z wsparciem podopiecznych w biegach zespołowych na Mistrzostwach Świata w Seefeld (10) aniżeli jej indywidualnych startów (5).

Tabela 4. Liczba publikacji na temat Justyny Kowalczyk w 2019 roku, w których poruszano kwestie sportowe.

2019	Sport.pl	Interia.pl	Onet.pl
Wszystkie publikacje	34	30	61
Publikacje związane ze sportową aktywnością	5	14	21
Publikacje związane ze sportową aktywnością albo pomocą podopiecznym w sztafecie i/lub sprincie	15	21	35

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej analizy zawartości

Niejednokrotnie wspomniano także o relacjach Kowalczyk ze sztabem szkoleniowym oraz o kibicach biegaczki (głównie 2014 rok). Po zakończeniu kariery sportowej sporadycznie wspomniano o tych kwestiach (maksymalnie jedna wzmianka o kibicach i dwie o sztabie szkoleniowym). Należy także zaznaczyć, że w 2010 roku raczej nie pisano o relacjach Justyny z innymi reprezentantkami Polski w biegach narciarskich. Za to w 2014 roku pojawiało się więcej odniesień do tych kwestii z uwagi na dołączenie Sylwii Jaśkowiec do zespołu Justyny, z którą przygotowywała się do sezonu 2014/2015. Sportsmenka była z tego powodu często porównywana do Marit Bjoergen i odwrotnie. Jeśli dziennikarze podawali wyniki startowe Justyny, to przeważnie wspominali także o wynikach Norweżki.

Co ciekawe, na portalu Interia.pl, w każdym z analizowanych okresów, mówiąc o Justynie, nawiązywano do miejsca, z którego pochodziła, np. „biegaczka z Kasiny Wielkiej”. Na stronach Sport.pl oraz Onet.pl nie zauważono takich sformułowań.

POZASPORTOWE ELEMENTY ŻYCIA

Najwięcej odniesień do czasu wolnego Justyny Kowalczyk znaleziono w publikacjach z 2014 roku, choć temat związku częściej poruszono w roku 2019 (3 do 4). Jest to szczególnie warte uwagi, gdyż opublikowano wówczas ponad cztery razy mniej tekstów dotyczących sportsmenki (61) niż w roku 2014 (259). Po zakończeniu kariery przez narciarkę na stronie Sport.pl nie znaleziono żadnych odniesień do kwestii czasu wolnego.

Tabela 5. Liczba publikacji, w których odnoszono się do czasu wolnego Justyny Kowalczyk.

Wyszczególnienie	rodzina	związek	odpoczynek
2010	14	1	20
Interia.pl	7	1	14
Sport.pl	7	0	6
2014	24	3	48
Interia.pl	5	0	9
Sport.pl	4	1	10
Onet.pl	15	2	29
2019	1	4	2
Interia.pl	0	1	0
Sport.pl	0	0	0
Onet.pl	1	3	2
Razem	39	8	70

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej analizy zawartości

Wspominano także o urodzinach Kowalczyk i jej piesku, jednakże miało to miejsce tylko w trakcie kariery biegaczki. Ponadto w publikacjach odnoszono się do doktoratu sportsmenki, która w 2014 roku obroniła pracę doktorską na AWF w Krakowie.

Dziennikarze portali Onet.pl oraz Interia.pl kilkakrotnie w swoich publikacjach odwoływali się do felietonów Kowalczyk, początkowo pisanych dla „Przeglądu Sportowego” (od kwietnia 2014 roku), a później dla „Gazety Wyborczej” (od listopada 2014 roku), z którą współpracuje do dziś. Z oczywistych względów w 2010 roku nie pojawiła się żadna wzmianka na ten temat, a na portalu Sport.pl nie nawiązano do tekstów Kowalczyk także w kolejnych latach. W 2014 roku częściej wspomniano o felietonach sportsmenki na stronie Onet.pl (10) niż Interia.pl (3), z kolei w roku 2019 liczba wzmianek była znikoma (Onet.pl – 1, Interia.pl – 0).

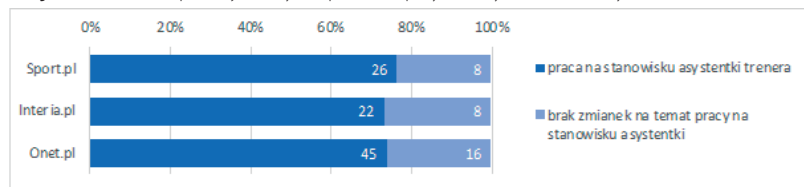
W tekstach dziennikarskich pisano również o kontrakcie biegaczki z Raiffeisen Polbank, współpracy z marką Mercedes Benz czy też reklamowaniu odzieży sportowej marki CrivitPRO dostępnej w Lidlu. Dość często

wspominano także o działalności charytatywnej Kowalczyk (przekazanie na licytację nart, koszulek, złotej sztabki za zwycięstwo na igrzyskach), nagrodach, które jej przyznawano, oraz zarabianych pieniądzech. Na temat dobroczynności sportsmenki i jej wynagrodzeń pisano jedynie w trakcie kariery biegaczki. Temat nagród poruszano niezależnie od badanego okresu. Warto dodać, że na portalu Interia.pl w latach 2010 i 2014 informowano o umieszczeniu wizerunku Justyny Kowalczyk na znaczkach pocztowych, gdyż na pozostałych stronach zostało to pominięte.

JAK CZĘSTO WSPOMINANO O PRACY SPORTSMENKI PO TYM, GDY ZAKOŃCZYŁA SPORTOWĄ KARIERĘ?

Niezależnie od portalu, przeważająca liczba publikacji z 2019 roku nawiązywała do pełnionej przez Justynę funkcji asystentki trenera Narodowej Kadry Kobiet w biegach narciarskich. Rzadziej mówiono o Kowalczyk w kategorii sportowca, np. biegaczka, narciarka czy mistrzyni olimpijska.

Rysunek 3. Liczba publikacji, w których wspomniano o pracy Kowalczyk na stanowisku asystentki trenera w 2019 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej analizy zawartości

Co ciekawe, w trakcie kariery sportowej Justyny jej szkoleniowca określano mianem trenera Kowalczyk, a kiedy sportsmenka została jego asystentką, dziennikarze pisali: Justyna Kowalczyk, asystentka trenera Aleksandra Wierietielnego. Niejednokrotnie posługiwano się także sformułowaniem: trener-ski duet Wierietielny-Kowalczyk. W niektórych publikacjach wspomniano o Justynie i pełnionej przez nią funkcji w kadrze, nawet jeśli w dalszej części tekstu nie odnoszono się do jej osoby. Nie miało to miejsca w przypadku asystenta Wierietielnego, kiedy Justyna była w trakcie sportowej kariery. Rafał Węgrzyn, który pełnił wówczas tę funkcję, pojawiał się w tekstach związanych z Kowalczyk jedynie wtedy, gdy przytaczano jego wypowiedź na temat biegaczki.

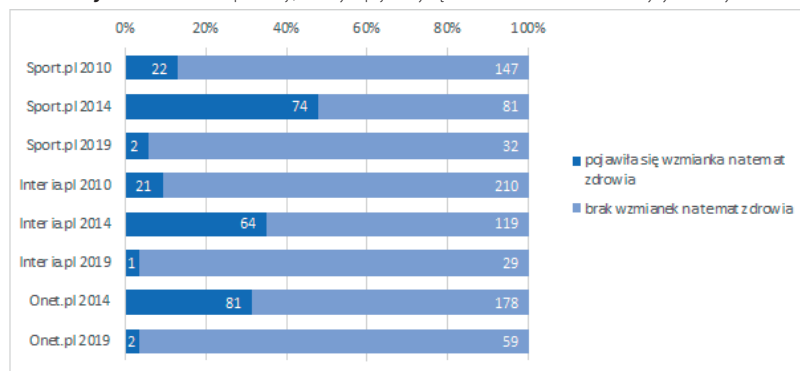
Justyna nie używała słów: „zawodniczki”, „biegaczki” czy „podopieczne”, ale mówiła raczej „dziewczynki” bądź „dziewczyny”, co skracało między nimi dystans. Dziennikarze pisali niekiedy, że sportsmenka zamierza pomóc „młodszym koleżankom” w sztafecie i/lub sprincie drużynowym

na Mistrzostwach Świata w Seefeld (szczególnie na portalu Onet.pl). Po-
przez użycie takich sformułowań zacierała się granica między trenerką
a podopiecznymi.

CZY W PUBLIKACJACH POJAWIAŁY SIĘ INFORMACJE NA TEMAT ZDROWIA SPORTSMENKI?

Największa część wzmianek na temat zdrowia sportsmenki pojawiła się
w 2014 roku. Justyna doznała wówczas wielowarstwowego złamania piątej
kości śródstopia, z którym zmagala się przez kilka miesięcy, a w połowie
roku udzieliła wspomnianego wcześniej wywiadu dla „Gazety Wyborczej”.
Ponadto pojawiały się wzmianki na temat mniejszych kontuzji (np. otarcie
ścięgna Achillesa) oraz przewlekłych dolegliwości (np. ból kręgosłupa, ból
piszczeli), jednakże występowały one pojedynczo.

Rysunek 4. Liczba publikacji, w których pojawiały się wzmianki na temat zdrowia Justyny Kowalczyk.

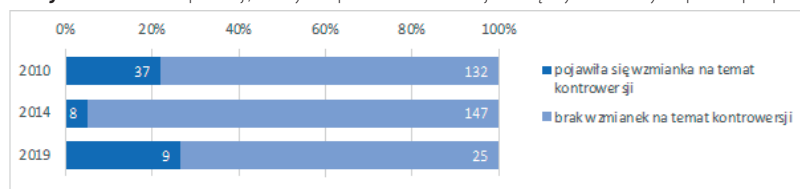
Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej analizy zawartości

Na wszystkich portalach odnotowano spadek liczby wzmianek dotyczą-
cych zdrowia po zakończeniu kariery biegaczki. Pojedyncze teksty nawiązy-
wały do aktywności fizycznej Kowalczyk, która mimo zakończenia kariery
sportowej nadal trenowała, chcąc zachować zdrowie i sprawność fizyczną.
Dziennikarze Sport.pl dwukrotnie wspomnieli o zmęczeniu Justyny spo-
wodowanym łąčeniem pracy z własnymi treningami.

CZY W TEKSTACH POJAWIAŁY SIĘ TEMATY KONTROWERSYJNE ZWIĄZANE ZE SPORTSMENKĄ? JEŚLI TAK, CZEGO DOTYCZYŁY?

Najwięcej tekstów odnoszących się do kontrowersji dotyczących Kowalczyk, a zamieszczonych na portalu Sport.pl, opublikowano w 2019 roku. Pisano wówczas o wypowiedziach sportsmenki na temat polskich biegaczy, w których krytykowała ich za dekoncentrowanie jej podopiecznych oraz brak profesjonalizmu. W pozostałych tekstach poruszano kwestie związane z dopingiem, m.in. ukaranie norweskiej narciarki, Therese Johaug, dwuletnim zakazem startowania w biegach narciarskich z powodu stosowania niedozwolonego leku. Słowa Kowalczyk o „otwieraniu popcornu”, w kontekście sytuacji Johaug, wywołały dyskusję na temat dyskwalifikacji Justyny z 2005 roku. Rzadziej o kontrowersjach dziennikarze pisali w 2010 roku. Zdecydowana większość tekstów dotyczyła wtedy oskarżeń Kowalczyk o stosowanie dopingu przez Norweżki w postaci leków na astmę (6 tekstów dotyczyło wyłącznie tej kwestii). Wspominano także o dyskwalifikacjach sportsmenki za wykonanie kilku kroków techniką łyżwową podczas biegu techniką klasyczną oraz zajęcie drogi amerykańskiej biegaczce, Kikkan Randall. Najmniej wzmianek pojawiło się na portalu Sport.pl w 2014 roku. Dziennikarze przypominali o konflikcie sportsmenki z Norweżkami (szczególnie Marit Bjoergen). Krytykowano ją także za wystartowanie w biegu podczas Igrzysk Olimpijskich w Soczi ze złamaną kością w stopie.

Rysunek 5. Liczba publikacji, w których wspomniano o kontrowersjach związanych z Kowalczyk na portalu Sport.pl.

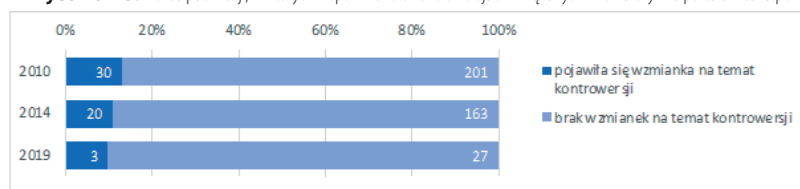

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej analizy zawartości

Na stronie Interia.pl najczęściej nawiązywano do tematów kontrowersyjnych w 2010 roku, kiedy to ponad połowa wzmianek związana była z próbą dyskwalifikacji sportsmenki za użycie kroku łyżwowego podczas biegu techniką klasyczną (ostatecznie nie doszła do skutku), oraz w Pucharze Świata w sezonie 2011/12. Pisano także o dyskwalifikacji Justyny za zabieganie drogi Amerykance, Kikkan Randall. Pojawiały się wzmianki na temat Kowalczyk krytykującej Norweżki za stosowanie leków na astmę. Rzadziej wspomniano o sprawie dopingu sportsmenki z 2005 roku oraz jej upadku po zahaczeniu się nartami z Marit Bjoergen. W 2014 roku najczęściej

odnoszono się do rezygnacji sportsmenki z udziału w Tour de Ski z powodu zmiany programu cyklu. Dziennikarze pisali również o „norweskiej dominacji” negatywnie wpływającej, według Justyny, na stan biegów narciarskich. Po zakończeniu kariery przez Kowalczyk dwa teksty na stronie Interia.pl nawiązywały do wpisów sportsmenki zamieszczonych na jej profilu na Twitterze, w których negatywnie odniosła się do noszenia polskich symboli na ubraniach oraz pochwaliła działalność Greta Thunberg. Inna publikacja odnosiła się do krytycznej wypowiedzi Justyny na temat polskich biegaczy, którzy według sportsmenki dekoncentrowali jej podopieczne.

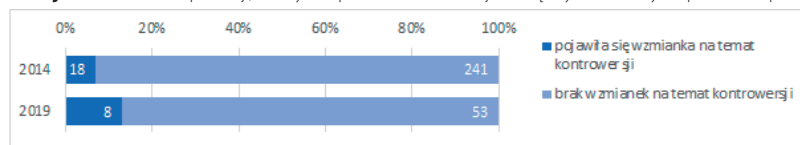
Rysunek 6. Liczba publikacji, w których wspomniano o kontrowersjach związanych z Kowalczyk na portalu Interia.pl.

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej analizy zawartości

Mimo iż w 2014 roku na stronie Onet.pl pojawiła się większa liczba wzmianek, to w 2019 roku było ich więcej w stosunku do wszystkich jednostek wypowiedzi medialnej. W trakcie kariery sportsmenki pisano głównie o sugestiach Norwegów, aby wpisać na listę antydopingową środek stosowany przez Justynę do znieczulenia złamanej stopy podczas wygranego biegu na Igrzyskach Olimpijskich w Soczi. Dziennikarze wspominali także o osobach krytykujących Justynę za startowanie w igrzyskach ze złamaną stopą oraz o oskarżeniach Kowalczyk, która zarzucała Norweżkom stosowanie dopingu.

Rysunek 7. Liczba publikacji, w których wspomniano o kontrowersjach związanych z Kowalczyk na portalu Onet.pl.

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej analizy zawartości

Co ciekawe, w przypadku jednostek wypowiedzi medialnej, w których pisano o kontrowersjach związanych z Justyną, na każdym z portali zanotowano zmianę w liczbie odniesień do tych zagadnień w stosunku do wszystkich publikacji, jednakże w każdym z przypadków miała ona inny charakter. Na portalu Sport.pl w 2014 roku odnotowano spadek liczby

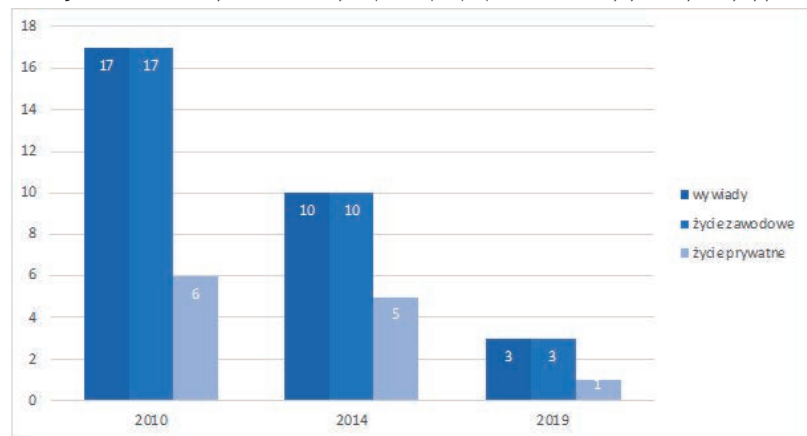
publikacji nawiązujących do kontrowersji dotyczących Kowalczyk w stosunku do wszystkich tekstów wówczas zamieszczonych na portalu, w porównaniu z próbą tekstów z 2010 roku. Z kolei w 2019 roku liczba odniesień do tematów kontrowersyjnych ponownie wzrosła. Na portalu Interia.pl z każdym rokiem pojawiało się coraz mniej wzmianek dotyczących kontrowersji wokół Justyny, uwzględniając całkowitą liczbę jednostek wypowiedzi medialnej. W przypadku strony Onet.pl liczba tekstów o tej tematyce wzrosła w roku 2019 w stosunku do tego, co zaobserwowano w roku 2014.

CZY W PUBLIKACJACH POJAWIAŁY SIĘ ODNIESIENIA DO WYPOWIEDZI SPORTSMENKI I JEJ AKTYWNOŚCI W MEDIACH SPOŁECZNOŚCIOWYCH?

WYWIADY

Na wszystkich portalach publikowano wywiady z Justyną Kowalczyk. Co więcej, wszystkie rozmowy dotyczyły życia zawodowego, a tylko w niektórych z nich poruszano także kwestie związane z życiem prywatnym.

Rysunek 8. Liczba wywiadów z Kowalczyk na portalu Sport.pl z podziałem na obszary życia, których dotyczyły.

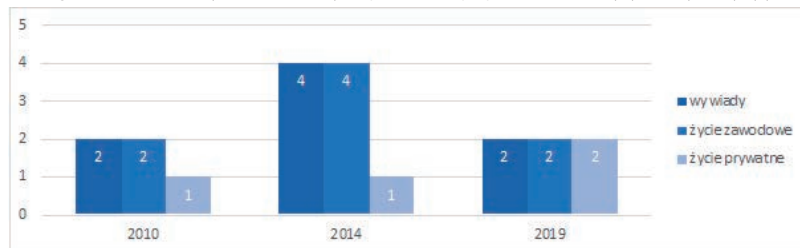

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej analizy zawartości

Na portalu Sport.pl z każdym rokiem pojawiało się coraz mniej wywiadów z biegaczką. Wszystkie rozmowy związane były z jej życiem zawodowym – pisano głównie o startach w biegach narciarskich, treningach oraz relacjach ze sztabem szkoleniowym. W 2010 roku w nieco ponad jednej trzeciej wywiadów biegaczka mówiła także o swoim życiu prywatnym, a w roku 2014 była to już połowa rozmów. Justyna przeważnie mówiła wówczas o depresji, rzadziej wspominała o rodzinie bądź odpoczynku. Z kolei w roku 2019 mówiąc o kwestiach dotyczących życia zawodowego, wspominała głównie o pracy

na stanowisku asystentki trenera oraz o dokonaniach swoich podopiecznych. W jednej rozmowie sportsmenka mówiła także o swojej przyszłości, zdrowiu oraz relacjach z jej byłym trenerem.

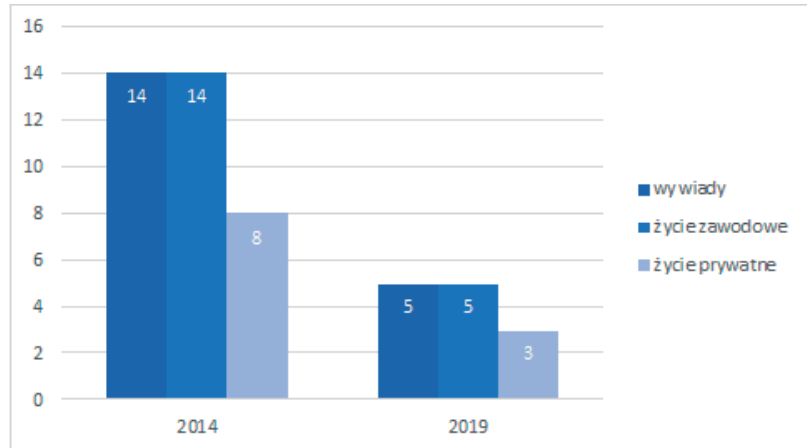
Rysunek 9. Liczba wywiadów z Kowalczyk na portalu Interia.pl z podziałem na obszary życia, których dotyczyły.

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej analizy zawartości

Na stronie Interia.pl najczęściej wywiadów z Justyną opublikowano w 2014 roku. Dziennikarze rozmawiali wówczas ze sportsmenką czterokrotnie i za każdym razem poruszano tematy związane ze sportem (głównie starty i plany treningowe). Kwestie prywatne, o których Justyna mówiła w jednym z wywiadów, dotyczyły nieobecności w domu podczas świąt Bożego Narodzenia z powodu treningów. W latach 2010 i 2019 opublikowano po dwa wywiady ze sportsmenką. W trakcie kariery biegaczka mówiła głównie o przyszłym sezonie, a w jednej rozmowie wspomniała o czasie wolnym. Wywiady zamieszczone na stronie po zakończeniu kariery przez Justynę dotyczyły zarówno życia zawodowego sportsmenki, jak i prywatnego. Kowalczyk mówiła wówczas o pełnieniu funkcji asystentki trenera oraz łączeniu pracy z bieganiem maratonów, jak również swojej pasji do gór.

Na portalu Onet.pl zamieszczono czternaście wywiadów z Justyną Kowalczyk w 2014 roku oraz pięć rozmów w 2019 roku. Wszystkie dotyczyły życia zawodowego, a w ponad połowie rozmów poruszono także zagadnienia związane z życiem prywatnym. W 2014 roku Justyna wypowiadała się głównie na temat swoich startów w biegach narciarskich oraz treningach. Nawiązania do życia prywatnego dotyczyły odpoczynku, ewentualnie rodziny bądź doktoratu sportsmenki. W wywiadach opublikowanych w roku 2019 Justyna przeważnie wypowiadała się na temat swojej pracy, rzadziej mówiła o swojej aktywności fizycznej oraz planach startowych.

Rysunek 10. Liczba wywiadów z Kowalczyk na portalu Onet.pl z podziałem na obszary życia, których dotyczyły.

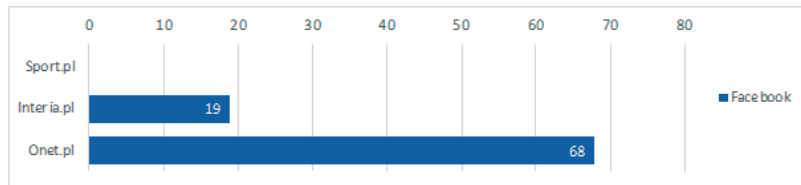
Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej analizy zawartości

MEDIA SPOŁECZNOŚCIOWE

Justyna Kowalczyk swoje konto na Facebooku utworzyła w lutym 2011 roku, profil na Twitterze założyła w sierpniu 2014 roku, a na Instagramie jest aktywna od listopada 2017 roku. W związku z tym w próbie tekstów z 2010 roku nie znaleziono żadnych odniesień do aktywności sportsmenki w mediach społecznościowych.

W 2014 roku dziennikarze odwoływali się wyłącznie do postów Justyny zamieszczonych na jej profilu na Facebooku (Interia.pl oraz Onet.pl). W analizowanej próbie tekstów na stronie Sport.pl z 2014 roku nie znaleziono żadnego odniesienia do mediów społecznościowych sportsmenki. Dziennikarze Interia.pl nie zamieszczali w swoich tekstach bezpośrednich linków czy odnośników do wpisów Justyny, a przytaczali tylko ich treść, która przeważnie dotyczyła komentarzy do bieżących wydarzeń bądź wypowiedzi innych na temat Kowalczyk.

W próbie analizowanych tekstów aż jedna czwarta publikacji zamieszczonych na portalu Onet.pl w 2014 roku nawiązywała do postów sportsmenki na Facebooku (68 z 259). Wpisy dotyczyły głównie życia zawodowego, choć aż jedna czwarta tekstów odnosiła się wyłącznie do życia prywatnego (w jednej z publikacji nawiązano do postu Kowalczyk, w którym poinformowała o utracie dziecka).

Rysunek 11. Liczba publikacji, w których nawiązywano do postów Kowalczyk w mediach społecznościowych w 2014 roku.

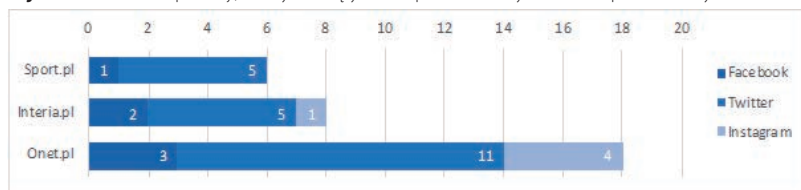
Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej analizy zawartości

W 2019 roku w tekstach na wszystkich trzech portalach pojawiły się nawiązania do wpisów Justyny Kowalczyk na jej profilach na Facebooku oraz Twitterze. Dodatkowo na stronach Interia.pl oraz Onet.pl wspomniano o postach sportsmenki zamieszczonych na Instagramie.

Wpis biegaczki z Facebooka, na podstawie którego napisano jeden z tekstów na portalu Sport.pl w 2019 roku, dotyczył rezygnacji narciarki z udziału w biegu na 10 km techniką klasyczną podczas Mistrzostw Świata w Seefeld. Posty z Twittera, które dziennikarze umieszczali w swoich publikacjach, nie były przez nich komentowane, a stanowiły jedynie uzupełnienie ich tekstów.

Na portalu Interia.pl dziennikarze ośmiokrotnie przywołali posty Justyny, które zamieściła na swoich profilach w mediach społecznościowych (8 z 30). Najczęściej nawiązywali do publikacji na Twitterze, a rzadziej odnosili się do jej postów z Facebooka czy Instagrama. W jednostkach wypowiedzi medialnej umieszczano całe wpisy sportsmenki z bezpośrednimi odnośnikami do nich, poza jednym przypadkiem, kiedy w tekście znalazł się jedynie cytat. Nie zawsze dziennikarze komentowali wpisy Justyny, często zamieszczali je jako dodatek do swoich tekstów.

Prawie jedna trzecia tekstów opublikowanych na portalu Onet.pl w 2019 roku powstała na podstawie postów biegaczki w mediach społecznościowych (18 z 61). Dziennikarze najczęściej przywoływali wpisy sportsmenki zamieszczone na Twitterze, rzadziej te z Instagrama czy Facebooka, jednak we wszystkich przypadkach dołączano bezpośrednie odnośniki do wpisów. Publikacje te dotyczyły zarówno życia zawodowego, jak i prywatnego.

Rysunek 12. Liczba publikacji, w których nawiązywano do postów Kowalczyk w mediach społecznościowych w 2019 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej analizy zawartości

Należy także zaznaczyć, że dziennikarze w swoich tekstach od połowy roku 2014 wspominali o tym, że sportsmenka jest bardziej niż dawniej aktywna na swoich profilach w mediach społecznościowych.

WNIOSKI Z PRZEPROWADZONEGO BADANIA

W procesie konstruowania badania przedstawionego w niniejszym artykule postawiono trzy hipotezy badawcze. Pierwsza z nich brzmiała: medialny wizerunek sportsmenki w trakcie i po zakończeniu kariery różni się (opiera się na innych sferach życia). Wyniki badania wykazały, że postawiona teza była błędna. W obu okresach przekazy medialne w przeważającej części skupiały się na życiu zawodowym sportsmenki. Zauważono jednak przesunięcie akcentów w tekstach dziennikarskich dotyczących zagadnień związanych ze sportem ze sfery zawodowej do prywatnej, mimo iż sportsmenka po zakończeniu kariery nadal była aktywna fizycznie i startowała w biegach narciarskich. Podczas kariery Justyny Kowalczyk dominowały przekazy medialne na temat jej sportowych osiągnięć oraz przyszłych planów startowych. Z kolei po zakończeniu kariery, mimo iż sport w jej życiu nadal był obecny (w obu obszarach – prywatnym i zawodowym), w przekazach medialnych bardziej skupiano się na jej pracy na stanowisku asystentki trenera Narodowej Kadry Kobiet w biegach narciarskich oraz osiągnięciach jej podopiecznych.

Druga hipoteza brzmiała: wizerunek medialny sportsmenki w trakcie kariery zdominowany jest przez doniesienia o jej sportowej aktywności i dokonaniach. Przeprowadzona analiza wykazała, że powyższa hipoteza jest słuszna. Jak wspomiano wcześniej, przekazy medialne dotyczące Justyny w znacznej części związane były z aktywnością fizyczną sportsmenki. Mimo wzmianek na temat elementów należących do pozasportowej sfery życia Justyny, tj. czas wolny, działalność naukowa i charytatywna, w mediach więcej pisano o kwestiach związanych ze sportową aktywnością biegaczki. Warto zaznaczyć, że sama Justyna w trakcie kariery niejednokrotnie zwracała uwagę na to, że jej dzień w głównej mierze opiera się na treningach oraz regeneracji, która również stanowi niezbędny element życia zawodowego. Można zatem powiedzieć, że medialne przekazy oddawały niejako rzeczywistość, w której funkcjonowała sportsmenka podczas swojej kariery.

Ostatnia hipoteza brzmiała następująco: po zakończeniu kariery medialny wizerunek sportsmenki tworzony jest w oparciu o elementy należące do pozasportowej sfery życia. Wyniki przeprowadzonego badania pokazały,

że trzecia hipoteza jest prawdziwa. Zauważono zdecydowany spadek liczby wzmianek związanych ze sportową aktywnością Justyny Kowalczyk na korzyść przekazów dotyczących pełnienia przez nią funkcji asystentki trenera i pracy z podopiecznymi. Częściej niż o swojej aktywności, sportsmenka wypowiadała się na temat treningów i osiągnięć biegaczek, które szkoliła razem z Aleksandrem Wierietelnym. Ponadto dziennikarze stosunkowo więcej pisali na temat jej życia prywatnego niż miało to miejsce w trakcie sportowej kariery.

Warto podkreślić, że zauważono dużą dysproporcję pomiędzy liczbą publikacji zamieszczonych na stronach w trakcie kariery Justyny Kowalczyk oraz po zakończeniu kariery (rysunek 1). Na internetowych portalach informacyjnych znacznie częściej wspomniano o Justynie za czasów jej sportowej kariery. Dziennikarze w głównej mierze skupiali się na sportowych dokonaniach zawodniczki, a odkąd coraz rzadziej startowała w biegach narciarskich, liczba przekazów medialnych, w których o niej wspomniano, znacznie spadła. Ponadto większość z nich była związana z jej nowymi obowiązkami wynikającymi z pracy na stanowisku asystentki trenera.

W trakcie przeprowadzania badania, w latach 2020–2021, w życiu Justyny Kowalczyk zaszło sporo zmian, zarówno w życiu prywatnym (wyjście za mąż, urodzenie dziecka), jak i zawodowym (rezygnacja z pełnienia funkcji asystentki trenera Narodowej Kadry Kobiet w biegach narciarskich, objęcie stanowiska dyrektora sportowego Polskiego Związku Biathlonu). Należy jednak zaznaczyć, iż pomimo nowych obowiązków zawodowych i zmian w życiu prywatnym, Justyna nie zrezygnowała ze sportu i wciąż pozostaje bardzo aktywna fizycznie.

Z pewnością interesujące okazałyby się wyniki badania przeprowadzonego za kilka lat, kiedy granica między okresem sportowej kariery Justyny Kowalczyk a czasem po zakończeniu kariery będzie bardziej dostrzegalna. Istotne byłoby także przeanalizowanie wizerunku medialnego innych polskich (i zagranicznych) zawodniczek w trakcie kariery, jak i po jej zakończeniu, a w dalszych etapach porównanie tych wizerunków i odkrycie podobieństw i różnic. Analiza medialnych przekazów na temat sportsmenek uprawiających tę samą dyscyplinę sportową, ale pochodzących z różnych części świata pozwoliłaby na ukazanie i porównanie kontekstów kulturowych. Sporty drużynowe oraz obecność poszczególnych zawodniczek w przestrzeni medialnej to również zagadnienie, któremu warto poświęcić uwagę. W obecnych czasach media społecznościowe są elementem ludzkiej codzienności, dlatego także tam należy analizować obrazy sportsmenek wyłaniające się z profili poszczególnych kobiet. Monitorowanie sposobów

postrzegania mężczyzn zawodowo uprawiających sport oraz zestawianie ich ze sposobami prezentowania zawodniczek mogą wskazać, na jakie elementy należy zwracać uwagę, aby nieustannie dążyć do parytetu płci.

BIBLIOGRAFIA

- AWF w Krakowie. (b.d.). *Justyna Kowalczyk obroniła pracę doktorską*.
Pobrane z: <https://www.awf.krakow.pl/2576-justyna-kowalczyk-obronila-prace-doktorska> (10.02.2022).
- Czaplińska, P. (2015). Strategia budowania wizerunku osób znanych. W: A. Grzegorzczak (red.), *Perswazyjne wykorzystanie wizerunku osób znanych* (s. 8–38). Warszawa: Wyższa Szkoła Promocji, Mediów i Businessu.
- Czarnek, P. (2013). O sporcie i sportowcach we współczesnych polskich reportażach radiowych. W: M. Jarosz, P. Drzewiecki, P. Płatek (red.), *Sport w mediach* (s. 89–99). Warszawa: Elipsa.
- Czopek, M., Chomont-Parzyńska, D., Czerwińska, D., Kołodziej, M., Kudzia, R., Morawska, B., Ostrowska, A., Szymkowiak, A. (2016). Rola mediów w kreowaniu wizerunku. *Zeszyty Naukowe UJW. Studia z Nauk Społecznych*, 9, 79–93.
- Dzik, A. (2008). Kobieta w męskim świecie – konflikt czy spójność ról? Studium socjologiczne kobiet uprawiających „męskie” sporty. *Przegląd Socjologii Jakościowej*, 4(1), 116–135.
- Dziubiński, Z., Organista, N., Mazur, Z. (2015). O konstruowaniu męskości i kobiecości na podstawie przekazów prasowych w „Gazecie Wyborczej” dotyczących Mistrzostw Świata w Piłce Nożnej w 2010 i 2014 roku. *Studia Medioznawcze*, 3(62), 105–115.
- Gackowski, T., Łaczyński, M. (2021). *Metody badania wizerunku w mediach*. Warszawa: CeDeWu.
- Jakubowska, H. (2013). Świat sportu w prasie codziennej na podstawie wyników „The International Sports Press Survey”. *Studia Medioznawcze*, 1(52), 47–63.
- Jakubowska, H. (2014). *Gra ciałem. Praktyki i dyskursy różnicowania płci w sporcie*. Warszawa: PWN.
- Kapusta, P. (2019), *Justyna Kowalczyk: Duża sztuka samotności*. Pobrane z: <https://sportowefakty.wp.pl/biegi-narciarskie/820453/justyna-kowalczyk-duza-sztuka-samotnoscini=&src01=f1e45> (10.02.2022).
- Kopczyk, R. (2012). Prawo sportowca do wizerunku. W: M. Sadowski, P. Szymaniec (red.), *Prace prawnicze* (s. 59–74). Wrocław: Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego.

- Kramarczyk, J., Gneciak, M., Kiżuk J. (2013). Obecne czy nieobecne? O kobiecym sporcie w mediach. *Człowiek i społeczeństwo*, t. XXXVI, z. 1, 93–110.
- Mazur, Z., Organista, N., Dziubiński, Z. (2018). Konstruowanie kobiecości i męskości w sporcie na przykładzie języka sportowych przekazów prasowych w „Gazecie Wyborczej”. *Studia Socjologiczne*, 1(228), 195–218.
- Modzelewska, O. (2019). Mężczyźni i sport w mediach. Reprodukacja społecznych wyobrażeń męskości. *Media i społeczeństwo*, 10, 199–209.
- Pisarek, W. (2014). Symbol, WIZERUNEK, narracja – trzy poziomy perswazji. *Studia filologiczne*, t. 27, 9–25.
- Profil Justyny Kowalczyk na Facebooku (2014). Pobrane z: <https://www.facebook.com/kibicujjustynie/> (10.02.2022).
- Przegląd Sportowy (2011), *Justyna Kowalczyk – harda góralka z Kasiny*. Pobrane z: <https://www.przegladsportowy.pl/sporty-zimowe/justyna-kowalczyk-biografia/2yx9vgp> (10.02.2022).
- Wilkowicz, P. (2014), *Depresja Justyny Kowalczyk. „Trzy ostatnie lata mojego życia okazały się kłamstwem” [WYWIAD]*. Pobrane z: https://www.sport.pl/celebrities/1,96807,16089726,Depresja_Justyny_Kowalczyk___Trzy_ostatnie_lata_mojego.html (10.02.2022).